

Dönem: 22

Yasama Yılı: 5

TBMM

(S. Sayısı: 1397)

Elektronik Ortamda İşlenen Suçların Önlenmesi ile 2559 ve 2937 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İstanbul Milletvekili Gülseren Topuz'un; Bilişim Sistemi Üzerinden Suç Teşkil Eden Zararlı Yayınlarla Mücadele Hakkında Kanun Teklifi ile Adalet Komisyonu Raporu

(1/1305, 2/958)

Not: Başkanlıkça; Tasarı, Plan ve Bütçe, İçişleri, Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Adalet komisyonlarına; Teklif ise Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ile Adalet komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Genel Müdürlüğü
Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-1352/608

12/2/2007

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 15/1/2007 tarihinde kararlaştırılan “Elektronik Ortamda İşlenen Suçların Önlenmesi ile 2559 ve 2937 Sayılı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan

GENEL GEREKÇE

Dünyada yaşanan gelişmelere paralel olarak, ülkemizde de, internet dahil hızla yaygınlaşan elektronik iletişim araçlarının sağladığı imkânların suiistimal edilmesi suretiyle işlenen suçlarla mücadele konusunda etkin ve doğru bir yapılanmayı mümkün kılabilecek özel bir kanun çıkartılması zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır.

Anayasanın “Ailenin korunması” başlıklı 41 inci maddesinde “Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar.” hükmü, “Gençliğin korunması” başlıklı 58 inci maddesinde de “Devlet, istiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müsbet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.” hükmü yer almaktadır.

Hazırlanan bu Tasarı ile, Anayasanın söz konusu hükümleri uyarınca, aileyi, çocukları ve gençleri internet dahil elektronik iletişim araçlarının suiistimal edilmesi suretiyle uyuşturucu ve uyarıcı madde alışkanlığı, intihara yönlendirme, cinsel istismar, kumar ve benzeri kötü alışkanlıkları teşvik eden yayınların içeriklerinden korumak için gerekli önleyici tedbirlerin alınması amaçlanmakta; elektronik ortamda çocuğa, gençliğe ve aileye yönelik ağır ve vahim nitelikteki saldırıların önlenmesini teminen gereken yasal düzenlemenin yapılması sağlanmış olmaktadır.

Tasarı ile yeni bilişim suçları kategorisi oluşturulmamakta ve suçlar işlendikten sonra devreye girecek cezai ve idari yaptırımlar getirilmemektedir. Türk Ceza Kanununda yer alan belirli suçların internet dahil elektronik ortamda etkilerini sürdürmesinin, idari ve yargısal koruma tedbiri olmak üzere belirlenen iki yöntemle önlenmesi mümkün kılınmaktadır. Bu amaçla, söz konusu kanunda yer alan bazı suçların, elektronik ortamda işlenmesinin içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden önlenmesine ilişkin esas ve usûller belirlenmektedir. Bir başka ifade ile bu Tasarı; suçun ve suçlunun gelişen bilişim teknolojilerini bir truva atı gibi kullanarak, Anayasamızın, özel olarak korunmasını öngördüğü, başta aile, çocuklar ve gençler olmak

üzere belirli sosyal kesimlere yönelik suçların kolayca işlenmesini önleyici özel bir kanun mahiyetindedir. Tasarıyla içerik denetiminin nasıl ve hangi kurum tarafından yapılacağına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş, bu amaçla Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde bulunan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına ilave görev ve yetkilerin verilmesi öngörülmüştür.

Söz konusu Başkanlığa, elektronik ortamdaki zararlı içeriklerin izlenmesi ve önlem alınması, filtreleme görevi, bu konuda uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği sağlanması, şikâyet ve talepleri değerlendirmek üzere izleme ve bilgi ihbar merkezi kurulması gibi çok önemli yetki ve görevler verilmektedir. Ülkemizde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun “Bilişim Alanında Suçlar”ı düzenleyen 243 ve devamı maddelerinde ticari ve mali yönden işlenen suçları düzenleyici, 1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu gibi özel nitelikli kanunlarla, toplumu ahlâki ve ruhsal yönden etkileyen zararlı neşriyatla mücadele edilmesini, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ile de aile içi şiddeti durdurma, özellikle kadını ve çocukları korumayı ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile de korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasını amaçlayan hükümler konulmuştur. Ancak, bilişim teknolojilerinde yaşanan baş döndürücü gelişmeler nedeni ile söz konusu düzenlemeler, internet ortamında yapılan ve içerikleri suç teşkil eden yayınların önlenmesinde yetersiz kalmıştır. Bu konuyla ilgili henüz yasal bir düzenleme yapılmamıştır. Dünyada ve Avrupa Birliği ülkelerinde ise, elektronik ortamda işlenen suçların önleyici tedbirlerle önlenmesinde farklı adlarla da olsa genelde bağımsız ya da özerk yapıların oluşturulduğu görülmektedir. Elektronik ortamda işlenen, suçların hızlı bir şekilde artışı, bu suçların işlenmesindeki kolaylığa karşın ortaya çıkarılmasındaki zorluklar, toplumsal açıdan doğabilecek zararların sonradan telafisinin mümkün olmaması, bu konuda acilen etkin mücadele edecek kurumsal bir yapının, yasal bir düzenleme ile oluşturulmasını zorunlu kılmaktadır.

Ülkemizde internet ortamı dahil elektronik ortamda yapılan yayınları teknik açıdan ve bilimsel olarak takip eden, sorunu tespit eden, çözümü için öneriler getiren; internet servis sağlayıcıları da dahil elektronik haberleşme ve internet sektörünü koordine edecek kurumsal bir yapılanmanın kurulması zorunlu hale gelmiş bulunmaktadır.

Bilişim teknolojileri ve sunduğu hizmetler, nitelikleri gereği sadece ulusların milli düzenlerini değil, tüm uluslararası toplumu etkilemektedir. Bu nedenle, diğer ülkelerle ve uluslararası örgütlerle de bu alanda işbirliği ve koordinasyon yapılarak, bilişim ve internet teknolojilerinin ortaya çıkardığı bu yeni ortama uyum sağlanması gerekmektedir. Hazırlanmış olan bu Tasarı ile, yasa metninde belirtilen suçların internet yolu ile ve genel olarak elektronik ortamda işlenmesini önlemek amacı ile diğer ülke muadil kuruluşları ve uluslararası örgütlerle gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlama görevi de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına verilmektedir.

Bu Kanun kapsamında ilave görevler verilen idari birimin Telekomünikasyon Kurumu bünyesinde bir birim olduğu ve Kurumun bu birim dahil faaliyetleriyle ilgili tesis ettikleri idari nitelikteki kararlarına karşı ilgili mevzuatta zikredilen idari yargı, genel hukuk hükümlerine göre tesis ettiği işlem ve eylemlerine karşı ise ilgili adli yargı yoluna başvurulması mümkün bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, Kanunun amacı, Türk Ceza Kanununda yer alan belirli suçların elektronik ortamda yapılan yayınlarla işlenmesinin, idari ve yargısal koruma tedbiri olmak üzere belirlenen iki yöntemle içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden önlenmesine ilişkin esas ve usûlleri düzenlemek olarak belirlenmiştir.

Madde 2- Madde ile, Tasarıda geçen bazı terimlerin tanımlarına yer verilmiştir. Tasarıda yer alan terimlerin geniş kapsamına yer verilmiş, özellikle Türkçe anlam ve karşılığına uygun terimler tercih edilmiştir. Örneğin, internet ve bilişim ağlarını da kapsayacak şekilde “elektronik ortam” terimi kullanılmıştır.

Madde 3- Madde ile, erişimi engellenebilecek suçlar düzenlenmiştir. Bu suçlar; Türk Ceza Kanununda yer alan çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik, fuhuş, intihara yönlendirme ve kumar oynanması için yer ve imkan sağlama ile uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma suçlarıdır.

Elektronik ortamda yapılan ve içeriği yukarıdaki suçları oluşturan yayımlarla ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı aşağıda belirtilen esaslara göre verilir:

1. İçerik veya yer sağlayıcısının yurt içinde bulunması halinde, erişimin engellenmesi kararı, sulh ceza hâkimi, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde ise, yetkili ve görevli kolluk kuvvetlerinin talebi üzerine veya re’sen Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının yazılı emriyle verilir. Bu durumda Başkanlıkça verilen bu karara karşı ilgililer Kurum merkezinin bulunduğu yer sulh ceza hâkimine itirazda bulunabileceklerdir. Bu itiraz, ilgilinin ayrıca idari yargı yoluna başvurma hakkını ortadan kaldırmaz. Keza, koruma tedbiri olarak hâkimce verilen erişimin engellenmesine ilişkin karara Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebilir.

Hâkim veya Başkanlık tarafından verilen erişimin engellenmesi kararının birer örneği, gereği yapılmak üzere içerik, yer ve erişim sağlayıcılarına tebliğ edilir. Hâkim tarafından verilen erişimin engellenmesi kararını yerine getirmeyen kişi hapis cezası ile cezalandırılır.

2. İçerik veya yer sağlayıcısının yurt dışında bulunması halinde veya içerik veya yer sağlayıcısı yurt içinde bulunsun bile çocukların cinsel istismarı, müstehcenlik ve fuhuş suçlarının içeriklerini taşıyan yayımlara ilişkin erişimin engellenmesi kararı, doğrudan Başkanlık tarafından verilir.

Başkanlıkça verilen erişimin engellenmesi kararı, erişim sağlayıcısına bildirilerek, gereğinin derhal yerine getirilmesi istenir. İdari tedbir olarak verilen erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde, Başkanlık tarafından erişim sağlayıcısına, kararın yerine getirilmesi için üç güne kadar süre verilir. Bu süre içerisinde de içeriğe erişimin engellenmemesi halinde, Başkanlık tarafından erişim sağlayıcısına idari para cezası verilir. Buna rağmen kararın yerine getirilmemesi halinde, Başkanlığın talebi üzerine Telekomünikasyon Kurumu tarafından yetkilendirmenin iptaline karar verilebilir, verilen bu kararlara idari yargı yoluna başvurma hakkı mevcuttur.

Madde 4- Madde ile, diğer kanunlarla verilen görev ve yetkilere ilave olarak bu Kanunla verilen yetki ve görevlerin de Kurum bünyesinde bulunan Telekomünikasyon İletişim Başkanlığınca yerine getirilmesi öngörülmekte ve bu hizmetlerde kullanılmak üzere kadro ihdas edilmektedir. Başkanlığa verilen görevlerin önem ve özelliği dikkate alındığında hızlı ve seri bir şekilde yerine getirilmesi için, yapılacak her türlü mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümlerine tabi olmaksızın Kurum bütçesinden karşılanması öngörülmektedir. Başkanlığın bu kanun kapsamında görev ve yetkileri genel olarak şunlardır:

1. Ulaştırma Bakanlığı, polis, jandarma ve milli istihbarat teşkilatı gibi kolluk kuvvetleri, çocuk ve aileden sorumlu kurum ve kuruluşlar, RTÜK ve benzeri ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile içerik, yer ve erişim sağlayıcıları ve ilgili dernek, vakıf, mesleki oda ve benzeri sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon oluşturarak elektronik ortamda yapılan ve bu Kanun kapsamına giren suçları oluşturan içeriğe sahip faaliyet ve yayınları önlemeye yönelik çalışmalar yapmak, suçların işlenmesinin önlenmesini ve zararlı sonuçlarının en aza indirilmesini teminen bilişim ve internet ortamında yapılan yayınların içeriklerinin izlenmesinin hangi seviye, zaman ve şekilde yapılacağına belirlemek.

2. Telekomünikasyon Kurumu tarafından 406 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine göre işletmecilerin yetkilendirilmeleri ile mülki idare amirlerince toplu kullanım sağlayıcılara (internet kafeler) verilecek izin belgelerinde filtreleme ve bloke etmede kullanılacak sistemlere ve yapılacak düzenlemelere yönelik usul ve esasları belirleme görev ve yetkisi verilmiştir. Bundan böyle Kurumun işletmecilerle yapacağı sözleşmelerde veya vereceği diğer izinlerde elektronik ortamda verilecek internet hizmetlerinde filtreleme ve bloke etme yazılım program ve donanımlarının kullanılmasını mecburi hale getiren hükümler konulması gerekmektedir.

Ayrıca, internet kafelerde bulunan bilgisayar ve diğer sistemlerde konusu bu Kanunla belirlenen suçları oluşturan içeriğe sahip yayınlara erişimin engellenmesi amacıyla gerekli filtreleme ve bloke etmeyi sağlayacak donanım ve yazılım kullanılması dahil her türlü tedbirin alınması halinde, mahalli mülki amirlerce işyeri açma ruhsatı veya diğer izin belgelerinin verilmesi söz konusu olabilecektir. Yapılan düzenleme bu amacın sağlanmasına yöneliktir. Özellikle çocukların internetteki zararlı içerikten korunması amacıyla, internette erişim için yoğun olarak kullanılan bu yerlerin çalışma esas ve usullerinin düzenlenmesine büyük ihtiyaç bulunmaktadır. Avrupa Konseyinin 1999/276 ve 2005/854 sayılı kararları ile üye ülkeler internetin güvenli kullanılmasının sağlanması için filtreleme ve bloke etme programları gibi koruyucu programlar geliştirmeye ve aynı amaçla eğitim ve tanıtım faaliyetlerini yaygınlaştırmaya davet edilmektedir.

3. Elektronik ortamdaki yayınların izlenmesi suretiyle Tasarı kapsamındaki suçların işlenmesini önlemek için, izleme ve bilgi ihbar merkezi dahil, gerekli her türlü teknik altyapıyı kurmak ve işletmek veya gerektiğinde üçüncü kişilere yaptırmak, sohbet, mesaj ve benzeri servislerde yapılacak filtreleme, perdeleme ve izleme esaslarına göre donanım üretilmesi veya yazılım yapılmasına ilişkin standartları belirlemek; bu alandaki uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

4. Bu Kanun kapsamında bulunan suçların elektronik ortamda işlenmesini konu alan her türlü temsili görüntü yazı veya sesleri içeren CD, DVD, USB Bellek, Hard Disk, Disket gibi ürünlerin tanıtımı, ülkeye sokulması, bulundurulması, kiraya verilmesi veya satışının önlenmesini teminen, görevli ve yetkili kolluk kuvvetlerine, teknik imkanları dahilinde her türlü yardım ve koordinasyonda bulunmak.

5. 3348 sayılı Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 1 inci maddesinde yer alan "Bakanlık, teknolojinin getirdiği yeni ulaştırma ve haberleşme hizmetleri ile ilgili olarak oluşturulacak politikaların tespitinde Bakanlık dışından tecrübeli ve yetişkin kişi ve kuruluş temsilcilerinin katıldığı geçici danışma kurulları kurabilir. Bu kurul üyelerinin yol ve konaklama giderleri ile birlikte kurulun diğer faaliyet giderleri Ulaştırma Bakanlığı bütçesinden karşılanır." yolumdaki hüküm çerçevesinde Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, çocuk, kadın ve aileden sorumlu Devlet Bakanlığı ile ihtiyaç duyulan diğer bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları ile üniversiteler, ilgili dernek, vakıf, meslek odaları ve benzeri sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin de katılımı ile kurulan veya kurulacak İnternet Kurulu ile işbirliği ve koordinasyon sağlayacak, ayrıca kanunda öngörülen konularda bu Kurulun yaptığı önerilerle ilgili gereken karar veya tedbirleri alacaktır.

Madde 5 - Maddeyle, bu Kanunun uygulanmasına ilişkin esas ve usullerin çıkarılacak yönetmeliklerle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

Madde 6- Maddeyle, 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununda casusluk faaliyetleri kapsamında telekomünikasyon iletişim araçları yoluyla tespiti ve dinlemelerin de Telekomünikasyon İletişim Başkanlığındaki merkez üzerinden yapılmasına ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda ise uygulamadan doğan bazı tereddütleri gidermeye olanak sağlayacak değişikliklerin yapılması hükme bağlanmıştır.

Madde 7- Yürürlük maddesidir.

Madde 8- Yürütme maddesidir.